

АНТИЛІБЕРАЛЬНА ПОЛІТИКА ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Сушко Микола Юрійович

Студент 4-го курсу спеціальності “Політологія”

Таврійський національний університет

імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

Шаповалова Алла Миколаївна

кандидат політичних наук, доцент

Таврійський національний університет

Імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

Вступ. В США діє одна із найстаріших конституцій в світі, яка була заснована на принципах лібералізму. Вона була прийнята 17 вересня 1787 року Конституційним конвентом у Філадельфії і ратифікована в усіх 13 тодішніх американських штатах і є дійсною до тепер та розповсюджується на всі 50 американських штатів. За всю історію Сполучених Штатів Америки, жоден з президентів не намагався перечити конституції. Але з приходом до влади Дональда Трампа в 2025 році ситуація почала змінюватися. Варто вважати, що на даний момент політика Президента Сполучених Штатів Америки Д. Трампа йде врозріз з основними принципами лібералізму, які викладені в конституції США.

Мета роботи. Метою даного дослідження є аналіз антиліберальної політики Дональда Трампа під час його президенства, а також оцінка впливу його рішень на політичну культуру США і демократичні інститути, громадянську свободу та міжнародну репутацію США. Особливої уваги варто приділити радикальним діям Трампа, що суперечать демократичним цінностям, які сформувалися в Сполучених Штатах Америки.

Матеріали та методи. Дослідження опирається на аналізі інформаційних ресурсів, аналітичних матеріалів, наукових публікацій.

Методи дослідження включають:

- **Системний підхід** – розгляд політики Трампа як складової частини ширшої системи: політичної, економічної, соціальної.
- **Соціологічний метод** – аналіз громадської думки, соціологічних опитувань та реакції суспільства на політику Трампа.
- **Аналіз джерел (контент-аналіз)** – дослідження виступів, заяв, твітів та офіційних документів Трампа для виявлення риторичних та змістових елементів антилібералізму.
- **Критичний дискурс-аналіз** – дослідження мови, яку використовував Трамп, щоб підсилити антиелітарні, антиглобалістичні або авторитарні наративи.

Результати та обговорення. Сполучені Штати Америки з самого свого заснування були землею свободи. В часи колонізації люди переселялися на американський континент для того, щоб почати нове життя. Тому люди, які проживали на цій території, щоб бути вільними проголосили незалежність від Британії та виборили її. Від так з початку своєї історії США розробили свою конституцію на трьох головних принципах лібералізму – життя, свобода та власність. На тлі ідей рівності всіх перед законом в США навіть відбулася громадянська війна між північними та південними штатами. В яких північні штати виступали за ліберальні ідеї – відміна рабства та уніфікацію країни.

Важливо наголосити, що лібералізм (*лат. liberalis – вільний*) – політична та ідеологічна течія, що об'єднує прихильників парламентського ладу, вільного підприємництва та демократичних свобод і обмежує сфери діяльності держави. Лібералізм – політична доктрина, згідно якої основною формою управління суспільними процесами має бути парламентська демократія, що гарантує громадянам найрізноманітніші права і свободи, найперше – вільне підприємництво на засадах приватної власності на засоби виробництва, головним із яких є право на інтелектуальну власність як єдину, що не може бути відчуженою від носія самого розуму [1, с. 75].

Варто зауважити, що новий етап розвитку американського лібералізму припав на 30-ті роки ХХ ст., коли розпочалася Велика депресія. Для того, щоб

врятувати країну президент Франклін Делано Рузвельт розробив програму «Нового курсу» (New Deal), що дало початок соціальному лібералізму. Держава активно втручалася в економіку щодо регулювання ринку, створення соціальних гарантій, страхування безробіття, захисту трудових прав тощо. Водночас це і суперечило класичним ідеям лібералізму «вільного ринку», але базувалися на новому розумінні свободи – як можливості кожної людини жити гідно. У післявоєнні часи лібералізм в США асоціювався з боротьбою за громадянські права. У 60-х роках Демократична партія, зокрема адміністрація Ліндона Джонсона активно діяли у сфері захисту прав нацменшин, ліквідації расової дискримінації та створення програм соціального забезпечення.

Відзначимо, з минулих часів і до сьогодення, лібералізм активно еволюціонує. В першу чергу це пов'язано з демократами, які підтримують права ЛГБТК+, гендерну рівність, захист довкілля, доступ до охорони здоров'я та освіти. На тлі таких змін в США з'являється нова генерація політиків, які хочуть повернути ідеї лібералізму до більш класичного та консервативного розуміння. Очільником таких однодумців стає Дональд Трамп.

Наголосимо, що 45-м Президентом Америки у 2016 був Дональд Трамп, який за першу свою каденцію не встиг наробити «дурниць» і шкоди демократичному ладу в США. Але вже другий його термін 47 Президента США (з 2025 р.) обіцяє бути в цьому плані дуже «продуктивним» та непередбачуваним.

Зауважимо, що демократія (букв, народовладдя) – політичний режим, форма правління, суспільний лад, що забезпечують управління суспільними справами за участю й в інтересах народу [2, с. 14]. Антиподом демократії виступає авторитаризм, до якого в свою чергу, дуже прагне Дональд Трамп.

Варто зазначити, що політика Дональда Трампа, яка базується на ідеях ізоляціонізму, націоналізму та протиставлення традиційним ліберальним інститутам має назву «Трампізм». Однак точного визначення у даного терміна немає. Трампізм відрізняється від класичного республіканізму Авраама Лінкольна у деяких відношеннях, в ставленні до імміграції, рівності та системи

«стримувань і противаг» у федеральному уряді [3].

Важливо наголосити, що одним із головних дітищ Д. Трампа в політичній сфері є MAGA, що перекладається як «Зробимо Америку Знову Великою». Цей вислів бере свій початок з президентської кампанії Рональда Рейгана в 1979 році. Як бачимо Д. Трамп зареєстрував цей термін у вигляді торгової марки, який з часом став набирати обриси політичної ідеології, що протиставляється американському лібералізму. Цей політичний рух є дуже серйозним викликом для американської демократії. Завдяки цьому гаслу Д. Трамп зміг завоювати чималу частку виборців, які віддані його ідеям. Саме Дональд Трамп став найвпливовішою особою в Республіканській партії. Його підтримка була необхідна будь-кому, хто хотів перемогти на виборах на високу посаду [4]. Все це призвело до того, що якщо ти хочеш хорошу посаду при владі ти повинен слухатися і погоджуватися із Д. Трампа. Що абсолютно вбиває індивідуальні якості кандидатів.

На наш погляд, серйозним викликом для ліберальної демократії стали регулярні напади Дональда Трампа на незалежні ЗМІ. Виступаючи перед своїми прихильниками, він часто називав журналістів ворогами народу та розповсюджувачами фейкових новин. Це підривало авторитет журналістики як інституції, що має контролювати владу та забезпечувати прозорість у суспільстві. Проте слід зазначити, що під час другої каденції у 2025 році (майже 100 днів при владі) Д. Трамп та його адміністрація припинила фінансування «Голос Америки» та «Радіо Свобода», які займається п'ятьма великими американськими медіакорпораціями, що мовлять 49 мовами, включаючи «Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода», «Голос Америки», «Радіо Вільна Азія» (RFA), Офіс мовлення на Кубу. Ці медіа вважають важливим інструментом дипломатії США, а рішення про їх скорочення називають зрадою демократії і «подарунком ворогам Америки» [5].

Не піддається сумніву, що ще одним проявом авторитарних тенденцій стало прагнення до концентрації влади. Д. Трамп намагався обійти Конгрес у фінансових питаннях, особливо коли йшлося про будівництво стіни на кордоні

з Мексикою. Це викликало значний резонанс серед правозахисних організацій та громадських активістів. Ставши Президентом Сполучених Штатів Америки у 2025 році Дональд Трамп набрав у свою команду непрофесійних людей, які б спеціально руйнували демократичні інституції, що десятиліттями або ж навіть століттями створювалися. Для чого? Тільки для того, щоб зміцнити свою власну владу.

На нашу думку, особливої уваги заслуговує імміграційна політика. Дональд Трамп запровадив жорсткі обмеження щодо в'їзду громадян із мусульманських країн, скоротив програми для біженців та намагався скасувати програму DACA, яка захищала дітей-нелегалів. Такі дії свідчать про відхід від ліберального принципу рівності та відкритості суспільства.

Важливо також і те, що на міжнародній арені Д. Трамп часто демонстрував поблажливе ставлення до авторитарних лідерів. Його риторика щодо володимира путіна, кім чен ина та інших автократів часто була м'якшою, ніж щодо лідерів традиційних західних демократій. Це викликало занепокоєння щодо зовнішньополітичного курсу США та їх ролі як захисника демократичних цінностей у світі. Натомість до своїх союзників Д. Трамп ставиться зневажливо. Одним із кричущих прикладів можна вважати слова Дональда Трампа, що пролунали на передвиборному мітингу 10 лютого 2024 р. у штаті Південна Кароліна, Д. Трамп заявив, що будучи президентом, попередив союзників по НАТО про наміри заохочувати напади росії на країни, які, за його словами, є «порушниками» і роблять недостатні внески на оборону [6]. У цьому ключі також можна згадати, що він вивів Сполучені Штати Америки з Паризької кліматичної угоди, Ради ООН з прав людини, Всесвітньої організації охорони здоров'я та з Транстихоокеанського партнерства.

У підсумку, ми можемо стверджувати, що президентство Дональда Трампа стало викликом для ліберальної демократії не лише в США, а й у глобальному світі. І насамкінець, ми вважаємо, що Д. Трамп це основний фундамента́тор нинішньої «незрозумілої» політичної ситуації в Сполучених Штатах Америки. Після розпалу СРСР, США неначе втратили стимул до

еволюції і вирішили просто плисти за течією. Відтак Дональд Трамп вирішив зіграти на відчуттях виборців про величне минуле США.

І наостанок, варто прислухатися до думки сучасного українського політолога Бебика Валерія Михайловича, про те що США відійшли від понять лібералізму в сторону спекулятивного неоімперіалізму [7]. Підсумовуючи вищесказане, на даний момент, ми не бачимо нажаль, що США хочуть еволюції свого демократичного ладу, на якому вони побудували світовий порядок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жадько, Віталій Андрійович; Войтов, Володимир Вікторович. Політологічний словник. 2010. С. 113.
2. ЛЕВЧУК, К. І.; БОГАТЧУК, С. С. Політологічний словник. ВНАУ, 2015. С. 40.
3. Чи справді Трамп усе, ще тримає Республіканську партію разом? URL: <https://www.nytimes.com/2020/12/22/opinion/trump-republican-party.html> (дата звернення: 22.12.2020 р.).
4. Дітище Трампа. Що таке рух MAGA і чому він став потужною силою у США. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ditishche-trampa-shcho-take-ruh-maga-i-chomu-1736772228.html> (дата звернення: 13.01.2025 р.).
5. "Подарунок ворогам Америки" - у США скорочують "Радіо Свобода" і "Голос Америки". URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cvg1l48q81do> (дата звернення: 16.03.2025 р.).
6. Трамп заявив, що заохочував би Росію нападати на членів НАТО, які не дотримуються виплат на оборону. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-tramp-rosianato/32814188.html> (дата звернення: 11.02.2024 р.).
7. Валерій Бебик. КРАХ ЛІБЕРАЛІЗМУ І АМЕРИКАНСЬКИЙ СПЕКУЛЯТИВНИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ. URL: https://www.youtube.com/watch?v=qAsnG_irWDc (дата звернення: 12.04.2025 р.).